

Рецензия

По конкурс за получаване на научна
образователна степен „Доктор” по
„Кинознание, киноизкуство и телевизия”(Фотография) 05. 08. 03
с кандидат **Александър Константинов Нишков**
Научен ръководител: **проф. Греди Асса**
Рецензент: **проф. д-р Теодор Янков Янев**

Кратки биографични справки

Докторантът Александър Нишков има богат професионален стаж като фотограф в областта на художествената фотография. Магистър е по фотография в първия випуск на специалност „Фотография“ на НАТФИЗ. Ученик е на най-големия преподавател по художествена и приложна фотография проф. д-р Румен Георгиев. Излагал е свои произведения в над 35 национални и международни салона. Отличаван е с повече от 25 отличия! От 2003 год. е преподавател в НБУ по „Фотография“ в департамент „Реклама и медии“. От 2010 год. е поканен и като преподавател в предмет „Професионална фотография и реклама“ в специализираната Школа по фотография на НАТФИЗ.

Темата, която разработва докторантът е удачно подбрана и съобразена с големия практически опит, и с желанието да се направи преглед в развитието на фотографската пластика в отдалечеността на времето и настоящето на дигиталната фотография, и глобалното медийно присъствие.

Характеристика на научната, научно-приложната и творческа продукция на кандидата

Темата на докторантурата „Форми на фотографията в контекста на концептуалния моден дизайн” е разработена в две части с по три глави, увод, заключение, библиография, приложения с визуален материал, показалец на имена и хроника на цитираните събития. Всичко това говори за сериозен композиционен подход и търсене на максимална дълбочина на изследването.

Първата част от труда - „Исторически преглед на развитието на фотографията, модата и появата на фигурата на модела“ е базисната основа, на която докторантът развива основния анализ, експониран във втората част - „Модна фотография“. И тъй като история има не само възникването на фотографията, но и развитието на съвременната представа за мода и от там специфичния жанр „модна фотография“, в тази част се запознаваме с първите стъпки на мисленето за мода, развитието на идеята за модела и формиране на представите за красота в модните принципи.

Моите познания са дълбоко свързани с движещото се изображение и статичното изображение, което все още можем да наричаме „фотография“. Позволявам си меката ирония, защото този труд обстойно ще ни представя фотографията като диалектика, като съждение, като артистична същност и все пак и като техника, но преди всичко, като въздействие, което формира ново осмисляне и емоции от възприятието. В този смисъл дълбоко поддържам Докторанта със желанието да обобщава и отдава дължимото на големите личности, които градят фотографията Ниепс, Дагер и Талбот и към тях добавя връзката им с изкуството: Ниепс - постимпресионизъм, Дагер – отворената композиция с полъха на импресионизма, Талбот с неговата зависимост от ренесансовото влияние. Докторантът директно афишира зависимостта на фотографите от изобразителното изкуство, за да го докаже и в последната си самостоятелна изложба „Отпечатъци“.

Позволявам си да разширя границите на моя анализ, защото пред мен има личност, която освен теоретичното изразяване, много активно защитава

творчески позиции именно с фотографско умение и чувствителност, в която избухва познанието от областта на изобразителното изкуство – графика, кавалетна живопис, манипулиране на пространство и образите.

Изграждането на тезата продължава с темата за индустриалната революция и всички последствия върху развитието на фотографията, като най-интересното е намирането на своя специфична естетика и оригинална изява. И на този фон експонирам част от цитат на великия Надар...“теорията може да се научи за час, основните техники за ден...Но това, което не може да се научи, а се чувства, е светлината“. Гениално и простичко, наред с това изключително актуално звучи в настоящето на лесната „телефонна“ и дигитална фотография.

Умението на Докторантът да осъвременява историята, да акцентира на непреходното и същевременно да дава примери от изкуството е важна черта на предложения труд!

Изграждането на творческата фактология продължава с биографични щрихи и точни акценти на големите фотографи от миналото столетие – Жан-Анри Лартинг – създателят на „лайфстайл“ фотография, Ман Рей – голямата връзка на фотографията със сюрреализма, Блуменфелд – новатор в модната фотография, Лилиан Басман – автор на модна фотография в съдържателно – естетска трактовка.

Любопитен е анализът свързан със зараждането на модата, като акт на стремежа за красота, социално –психологично явление, което създава социални промени и манипулира общественото мнение. Интересно звучи фразата на модния дизайнер на цяла епоха Пол Поаре – „облякох моята епоха“. При това Поаре става най-яркия представител на Арт деко. А в основата на това разтърсващото течение стои филигринната отдаденост на изкуство на Далечния Изток и Египет.

В този процес неминуемо се налага и присъствието на професионалния модела с неговата обобщена красота, отражение на разбирането за физическо и естетско излъчване в контекста на съвременето.

Моделите са изразно средство за фотографията, а от друга страна модната индустрия ги превръща в икони, чрез които манипулира обществото. Всичко това обаче не може да се постигне без върховното вмешателство на модната фотография.

Основната част от дисертацията „Модна фотография“ започва с фундаменталното изследване на темата за допирните точки между фотографията и изкуството. Тезата се манипулира в епохалното есе на Валтер Бенямин „Художественото произведение в епохата на неговата техническа възпроизводимост“ и книгата на Франсоа Сулаж „Естетика на фотографията“.

Големият принос на Бенямин е свързан с поставянето на базисните въпроси – изкуство ли е фотографията?, какво изкуство е тя в сравнение с другите форми на художествена дейност?, загубва ли се уникалността на образа в условията на масово производство...?

И тук в дисертацията умело се вплита в този „диалог“ естетическите твърдения на Сулаж, като акцента е *негатива*. При Бенямин-фотографския негатив е възможност за безкрайно възпроизводство, за Сулаж – който не противоречи на това убеждение, „негативът означава преди всичко уникалността и неповторимостта на фотографския акт“. Към това свое твърдение френския изследовател доказва, че фотографията е форма на изкуство, „която се определя от уникалността на фотографския акт и от възможните избори на фотографа на всички отделни етапи“. От тук съждението, че снимката е повече продукт, който изследва видимото отколкото обект, който го показва, неминуемо достига до понятието метафотографично, за да изясни принципната връзка между фотографията и изкуството.

Къде е мястото на модната фотография в контекста на изкуството?

Дипломантът започва отговора на този кардинален въпрос с определението „хибриден продукт“, който възниква едновременно от развитието на фотографията и модата. Ще прибавим и развитието на изкуството, което разширява мащаба на този особено специфичен жанр от фотографските жанрове. Така твърдението на Докторанта, че по своята същност модната фотография е представител на концептуално изкуство, преди появата му във втората половина на 20 век е особен поглед, който предстои да се доказва. От друга страна модната фотография е нова форма на сътрудничество между мода и фотография, визия която не е илюстрация на облеклото или аксесоара, а е резултатът от „синтез между усещане, форма и преразказ“.

Критерият за изображението от гледна точка на фотоестетиката са композиционните елементи, светотоналните характеристики, цветните решения, акцентите. Това е продукт на авторско виждане, но той (това е много важно за модната фотография!) често е подчинен, и на маркетинговата стратегия на производителя, а това по някога налага творчески компромиси.

Така се формират основните параметри на модната фотография.

Фундаментален въпрос е трактовката „директна фотография“ или фотографията –постановка“. Докторантът предлага разсъжденията на Жан-Клод Лъомани, а именно „всяка фотография може да се разглежда от ъгъла на документи или от ъгъла на художественото произведение“ , но всъщност погледът на този, който я разглежда решава това. Това приближава заключението на докторанта, застъпвайки тезата за фотографията-постановка, като неизменна характеристика на модната фотография.

Като се замислим дори да снимаме репортажно едно модно дефиле, не можем да избягаме от постановката чрез гледната точка, ракурса,

крупността, светлината и при всички случаи уловения момент – състояние, настроение, положение на модела и тоалета, пространственото съвмещаване на модел и фон...

В следващите глави Дисертацията се развива във философски план с много прагматичност. Текста се базира на постулати от книгите на Ролан Барт, анализи на авторски подход от големи и мислещи фотографи-Гари Виногрант с темата за „фотографиращия субект и фотографирувания обект“, уникалността да се фокусираш на незначителни неща при Ричард Ейвидън, Хелмут Нютън с твърдението, че фотоапаратът е инструмент, чрез който може да се придаде смисъл на всичко от заобикалящата ни действителност или пък Ъруин Олаф, който с „фантастичния“ си подход превърнат в стил придава красота на най-обичайни места и хора.

Всичко това изгражда пъзела на модната фотография, като изкуство в изкуството и то постановъчно, разиграно и обладано от акта на заснетата осмислена идея и разгадана и неусетно доразвита от зрителите. Докторантът уточнява, че в модната фотография голяма част от тези проблеми се решават посредством съ-авторството фотограф-дизайнер или фотограф-художник или фотограф-стилист.

Колко е важно да пишеш и анализираш за това, което си работил и създавал! Именно това демонстрира Докторантът - познаване на спецификата и от там практико- философското осмисляне на проблема.

Приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност

Докторантът последователно формулира приносите, които са заложили в неговия труд. Няма да ги повтарям, но може би ще ги обогатя. Ще започна с темата за съавторството с двама големи модни дизайнери Мариела Гемишева и Емилиан Събев. Така ефектът на съ-творчество, за който пише Докторанта се състои в комплексно изграждане на визия, в която фотографията си партнира с дизайна и създава свят с определен образ и

стил. Анализът на тази съвместна работа е нещо изключително важно за съвременното мислене в модната фотография.

Последователното доказване на концептуалната същност на модната фотография и обособяването и като самостоятелно изкуство – амбициозно, но не повърхностно!

Формата на научния труд се допълва от елегантния стил и език, който е използван. Терминологията е съобразена с научните изисквания и същевременно не се използват словестни еквилибристики за „повдигане“ нивото на научност. Това прави трудът лесен за възприемане и интересен за четене.

Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки!

Препоръки да!

Трудът да се превърне в печатно издание, защото ще има много почитатели и защото е сериозно изследване събрало разнообразни анализи и много оригинален личностен поглед!

Заклучение

Представеният за рецензиране труд съдържа теоретичен и практико-приложен материал. Теоретичната част включва актуални и възможни за проверка източници при това подкрепени от големия практически опит на докторанта. Авторът има собствени и логични разсъждения и в този смисъл изследователската теза и изследователските задачи са изведени логично и последователно. Изводите от частите и под-главите съответстват на съдържанието им. Изведени са естетическите и технико-технологични параметри на проблема за модната фотография в контекста на по-важните художествени особености на анализирания автори.

Преди финалните думи ще изразя удоволствието си от повторната среща с една личност, която мога да определя, като Интелигент. В това определение влагам познанието, задълбочеността, аналитичното обстойно разгадаване и доказване същността на модната фотография от магистър Александър Нишков.

Не мога да не прибавя с много уважение и определението артист, художник и естет за докторанта Александър Нишков!

Наред с това той е умел преподавател, на който студентите вярват!

Въз основа на направеното от мен заключение считам, че на Александър Константинов Нишков автор на дисертационния труд „Форми на фотографията в контекста на концептуалния моден дизайн“ да се даде научната степен „Доктор“ и си позволявам да предложа на Научното жури да му я присъди.

Аз гласувам „ДА“!

Рецензент:

/проф. д-р Теодор Янев/